

53. Розвиток студентської групи. Теорія та реалії

Маріанна Маршаленко, Ірина Нікітіна

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Вступ. Студентська група за час свого існування розвивається від офіційно створеної деканатом і наказом ректора групи до згуртованого колективу. Метою цього матеріалу є дослідити чи кожна група сягає останнього етапу та яка роль куратора в цьому процесі.

Матеріали і методи. Теоретичні методи дослідження: аналіз історико-педагогічної літератури для визначення становлення та розвитку студентської групи. Емпіричні методи полягають у педагогічному спостереженні та опитуванні студентських груп різних курсів, а також бесіди, індивідуальні та групові обговорення.

Результати. Студентська група за час свого існування розвивається від офіційно створеної деканатом і наказом ректора групи до згуртованого колективу. За даними дослідження, на останньому курсі група-колектив може знову розпадатися на мікрогрупи. Загальновизнаними стадіями розвитку студентської групи є 3 стадії:

1 стадія – асоціація – первинне об'єднання студентів за загальними ознаками. Група існує номінально за списком деканату. Організатором життя є староста і куратор. Вони висувають вимоги щодо трудової дисципліни, виконання режиму, норм поведінки, які стосуються кожного студента і групи загалом. Взаємини опосередковуються переважно особистісно значущими цілями (група друзів, приятелів). Для студентів розпочинається період адаптації до студентського життя і вимог викладачів, відбувається засвоєння правил внутрішнього розпорядку вищої школи, традицій факультету тощо.

2 стадія – кооперація: адаптація як соціально-психологічна, так і дидактична майже відбулася. Виявляються неофіційні організатори, авторитетні активісти. За ними закріплюються соціальні настанови та керівництво внутрішнім життям групи. Соціальні позиції кожного диференціюються, формується громадська думка, групова мораль. Студенти об'єднуються в малі групи (2-5 осіб) і в кожній з'являється лідер. Взаємодія в малих групах виникає на основі симпатій, спільних інтересів. Загальна вимога до групи на цій стадії така: виявляти чуйність до товаришів, повагу один до одного, допомагати один одному та ін. Лише при таких умовах група досягне вищого рівня свого розвитку.

3 стадія – студентська академічна група стає колективом, де кожен член групи безумовно приймає на себе цілі та завдання спільної навчально-професійної діяльності, яка вже має високу ефективність. Група характеризується високим рівнем організованості та згуртованості – це команда однодумців. Згуртованість визначається єдністю ціннісних орієнтацій, співпадають погляди, оцінки, ставлення стосовно подій в групі загалом і кожного її члена. Структура формального і неформального спілкування співпадає. Багато членів групи мають статус неформального лідера або тих, кому віддають перевагу при вирішенні питань життя колективу.

Метою практичного дослідження було виявити, чи всі студентські групи сягають найвищого ступеня розвитку:

- колектив. Для цього було обрано академічну групу аспірантів першого курсу, які прослухали матеріали теоретичні про розвиток груп, після чого були обговорені та надані практичні приклади міжособистісних стосунків у групах та керівництво ними. Третьою частиною дослідження стало опитування, метою якого було виявлення % тих студентів, які вважають, що під час навчання на 3-4 курсах в їхніх групах був дійсно сформований колектив. Статистика вийшла наступною - тільки 1% з опитуваних впевнено відповів "так". Тобто в решті 15 опитуваних студентська група не сформувалась у колектив з усіма властивими йому особливостями.

Висновки. Роль куратора, який знайомиться з кожним членом групи, вивчає мотиви вступу до вищого навчального закладу, настанови щодо виконання обов'язків, індивідуальні особливості характеру тощо (за допомогою анкетування, тестів, індивідуальних бесід та ін.) важко переоцінити. Кожен викладача закладу вищої освіти має розуміти та враховувати особливості формування студентських груп. Це допоможе своєчасно вживати заходи (індивідуальна бесіда, групові збори) щодо корекції становища окремих студентів у групі, особливо стосовно ізольованих студентів: залучати їх до спільних справ, доручати їм завдання, щоб розкрити їх позитивні якості (а можливо, і здібності). Треба застерігати від вияву в окремих студентів авторитаризму, зухвалої поведінки, ігнорування інтересами групи. Викладач повинен знати й малі групи, їх лідерів, до кожної малої групи знайти доцільні індивідуальні засоби впливу (насамперед на лідерів), знати думку кожної групи. Ступінь впливу керівника на групу під час першої та другої стадій повинна бути максимальною.

Література.

1. Варій М.І., Ортинський В.Л. Основи психології і педагогіки: навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
2. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.